

Felvidéki Híradó.

TÁRSADALMI és KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

MEGJELENIK: MINDEN VASÁRNAP.

<p>ELŐFIZETESI ÁRA: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt.</p>	<p>Felelős szerkesztő: Revész Lajos. A lap szellemi részét, illető közlemények a szerkesztőség, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalra címelve Turóc-Szt.-Mártonba küldendők.</p>	<p>Társ-szerkesztő: Fehér János.</p>	<p>HIVATALOS HIRDETESEK DÍJA 100 szög 2 frt., ezenül minden megkezdett szög szónál 50 krral több.</p>
---	---	---	--

Magyar színészet a felvidéken.

(F.) A magyar színészet félreismerhetlenül egyike azon kulturális tényezőknél, melyek legközvetlenebbül működnek közre aktuális nemzeti feladataink megoldásához.

A magyar színészet nem kenyérkereseti forrás, hanem ideális foglalkozás: Az volt kezdetétől fogva a mai napig s még annak kell lennie sok évtizeden át.

Ismeretes a magyar színészet múltja. Tudjuk mindannyian, hogy volt idő, mikor a nemzet kétségbe esetten, reményvesztetten késergett a múlt felett; tudjuk, hogy volt idő, mikor bilincsekbe volt verve nyelvünk és szabadságunk. És kik voltak ezen kétségbe ejtő helyzetünkben a mi megváltóink s vizsgatolaink? Nemde azok a kichezzel, kifarradt s legtöbbször lenézett színészek, a kik egy szebb jövőbe vetett bizalomtól lelkesítve, csüggedetlenül, sőt fenyegetés nélkül sem rettenve vissza, hirdették nyelvünket, énekelték dalainkat? Ezek a vándor apostolok a cél magasztossága által táplálva, kitartóan győgygálták a nemzet fájó sebeit. Nyomaikban mindenütt megélték a hazaszeretet s ebből nyerének a kitartást a szebb jövő kivívásához.

És hábar eltűnt a nemzetünk egét borító nyomasztó ború, méltó elismerésünk nem volna elegendő jutalma a magyar színészetnek. A ma-

gyar színészet és a nemzet ma sem nélkülözhetik egymást. A magyar színészet nemzeti feladata még nem szűnt meg.

A magyar színészet, jóllehet már nem kell a csüggedő hazafiak lelkesítését élesztgetnie, még mindig fontos kulturális tényező. Még hosszú ideig hivatás vár a magyar színészre a nemzetiségi vidékeken. Nekik szép terük van itt a felvidéken is, a hol a tótajku honpolgárokat meg kell nekik hódítani a magyar szó varázsával, a magyarokat pedig be kell vezetniük a helyes, a szép szókincs birtokába.

A magyar színészet tehát igen fontos hivatást teljesít nálunk. Hódít, fejleszt nyelvérzékünket és művelveletet nyújt, mire szintén nagy szükségünk van.

Tagadhatlan azonban, hogy a magyar színészet csak akkor felelhet meg hivatásának, ha tisztességes műsorral lephet fel, ha nem teszi csúffá azt a néhány eleséplét darabot, mely erősen megnyírbalva, sokszor eredetiségből teljesen kiforgatva kerül színre. Ha rossz társulat mutalja be a magyar népet, a magyar nép viselét és nyelvét a felvidéken, akkor ez annyi kárt tesz, hogy évek hosszú során sem lehet megpreparálni.

A rossz, a hivatásuk magaslatán nem álló társulatok leszorítása mindazon faktoroknak erkölcsi kötelessége, melyeknek ez jogkörébe tartozik. Viszont a jó szintársulatok pártolása,

mindnyájunknak hazafias kötelessége.

Ezért vette fel programjába a színkerületek megalkotásának eszméjét a »Felvidéki magyar közművelődési egyesület« is, midőn felhívta a vármegyéket, hogy alakítsanak szinügyi bizottságokat. Az egyesület intenciója ezen intézkedésével az volt, hogy felügyeleti jogot gyakorolhasson a szintársulatok felett, s a jól szervezettekkel saját anyagi támogatásával előadásokat rendeztesen a felvidéki városokban.

Hogy a megyék mit, és miként tettek eleget az egyesület felhívásának, arra nézve nem hallottunk eddigéle semmit. Ugy látszik ebben a dologban még nem sok történt. Pedig érdemes volna ezt a kérdést előlőre juttatni. Megérdemelne a fáradság, ha vállvetve működésbe adnának jutni, hogy a felvidéki színkerületekre felosztva, jó szintársulatok oszlánál el azon zavart fogalmakat, melyeket a ma magyarjaink felőlünk táplálnak. A színészet képes volna bennünket közelebb hozni a városok azon tótajku értelmesebb elemeivel, a kikben az ellenszenv még nincs teljesen kifejledve.

Az itt elmondottakra az ad nekünk alkalmat, hogy Turóc-Szt.-Mártonban jelenleg egy igen tiszteletreméltó társulat, a Jáni János igazgató szintársulata, tartja két hét óta előadásait, kielégítve mindazon igényeket, melyeket az előadattakban egy

jól szervezett társulat sine qua nonjával tüntettünk fel. Ez a társulat egészen megfelel a mi intencióknak s viszont a társulat is meg van elégedve ennek a szüsterületnek a pártolásával, a hová tisztességes társulat eddigéle nem merete betenni a lábát.

Ebből a tényből két dologra vonhatunk következtetést: először, hogy a jó szintársulatnak nem kell megijedni még Turóc-Szt.-Mártontól sem; másodsor, hogy ezen merhet kis városban a magyar elem megtud felelni egy jól szervezett társulat hozzá kötött reményeinek, — felfogja hivatását.

Ennélfogva üdvözöljük egy Jáni Jánost és társulatát azért, mert kimerte bontani a zászlót, mint a város és vidéke hazafias községéért azért, mert a kibontott zászló rudjának biztos támpontot szolgáltatott.

Egyet-mást a magyar borkereskedelemről Németországban.

(Vége.)

Csakugyan végtelen számkösz fog el, a mikor a mi magyar kereskedőinkre gondolok. A megtestesült önző számítás jelképe! Nem az egész kereskedői osztályt illeli ez a vád; vannak nékünk is kereskedőink, kik kimagaslóan a profán tömegből s méltan lehetnek képviselői az igaz s biztos alapokon nyugvó, öntudatos magyar kereskedőiemnek. Csak azt a nagyobb részt értem, mit általában a »pincser« szó alatt foglalnak össze.

Masutt a kereskedő »gentleman«, »homme d'honneur«, ki használ társadalmá-

TÁRCA.

Comenius emlékezete.

(Folytatás.)

Ezek után visszatérhetünk Comeniusnak általunk tárgyalásra kitűzött alkotáisaira.

Comeniusnak a tanügy szervezetre vonatkozó törekvéseit két munkában u. m. »Nagy oktatásana«-ban és a »schola pansophica«-ban találjuk lefestve. Az első általánosabb természetű a menüiben nemcsak az egész oktatásügyet az elemi iskolától a foiskola végéig, de a tagabb értelemben vett nevelést is, a böcsőtől a szellemi és testi élet teljes kifejledéséig felel; a második a mai értelemben vett közepfokú oltatásra terjed ki. A didactica magna egyes fejezetei a következők: I. A nevelés tárgya és célja. II. Általános iskolai mód szerint. Ennek legfőbb szabalya: A nevelés legyen természetes! III. Részletes módszertan. IV. Iskolai fegyelem. Foeleve: Az iskola fegyelem nélkül — malom víz nélkül. V. Iskolai szervezetten.

A szervezetten az iskolának négy fokozatát különbözteti meg 6—6 évi tanfolyammal u. m.: a) anyaiskola, b) nemzeti (nep) iskola, minden községben, c) latiniskola, minden városban, (kerület), d) akadémia, a nagyobb városokban, illetőleg tartományban. A latiniskola egyes osztályai a következők: I. grammatica, II. physica, III. mathematica, IV. ethica, V. dialectica, VI. rhetori-

cai osztaly. A nemzeti iskolának legfőbb feladata az anyanyelv elsajáttatása. Igen jellemző az, a mivel ezt indokolja: idegen nyelvet nem tanulhatnak addig, míg az anyanyelvet nem bírják, mert ez hasonló lenne ahhoz, mint ha a gyermeket lovagolni tanítanók mielőtt járn tud. A latin iskola tárgyai a két szabad művészet (trivium) és quadrivium: grammatica, dialectica, retorica; mathematica, geometria, astronomia, musica) kívül: physica, geographia, chronologia, historica, ethica, teologia. A schola pansophica tervezetének egyes fejezetei a következők: a) tantargyak rendje, b) személyek (osztaly) rendje, c) könyvek rendje, d) a helyre vonatkozó rend, e) az időrendje, f) a foglalkozásban való rend, (a tantargyak fontosságuk szerint három fokozatba osztattak: első, masod és renkivül foglalkozások), g) szünetek rendje. A pansophica az iskola szervezetben annyiban ter el a didactica magnától, hogy az osztalyoknak ma nevéket ad és hogy a theologiaat a hat osztaly fölé helyezi.

A második érdeme Comeniusnak a nemzeti iskola felállítására. A nemzeti vagy népiskola eszméje napjainkban, bar ellenségei annak most is vannak, nagyon természetesen látszik; de — helyesen jegyzi meg Dezső — nem így volt ez Comenius idejében, midon még Alstádt Comenius barátja is csak azokat kívánja a nemzeti iskolába küldeni, kik később mesterségre adják magukat. Egyébként a népiskola eszméje Comenius iskola szervezetéből önként következett mert ő annak tagozatait, lelektani

törvényekből kiindulva állapította meg. Comenius ezen iskolája nemzeti iskola, mert ebben együtt képezetik a közép a polgari osztályai és leendő tudósokkal, b) elemiiskola, mert ismereti elemét mindenki itt nyeri, c) népiskola, mert a nép nagy zöme nemcsak ebben kezdi, de be is fejezi iskolai képeztesét. Ezen nemzeti iskola tárgyai: 1. az anyanyelv olvasása, 2. az anyanyelv írása, 3. számolás, 4. mérés, 5. ének, 6. templomi ének, 7. katechismus és a szent irás fontosabb mondasai és történetei, 8. erkölestan, 9. az alkotmány és gazdaságtan elemei, 10. általános világtörténet, 11. világsmeret vagy geographia, 12. A legfontosabb tárgyak és mesterségek ismerete. Ezen rövid vázlatból is látjuk, hogy C. korat mennyire megelőzte.

Comeniusnak általunk harmadiknak kijelölt érdeme a nemzeti nyelv szorgalmazása. »Nemcsak a családi, de a nemzeti iskolában is az anyanyelvet teszi tannelvvál, sőt a latiniskola és a schola pansophica könyveit is az anyanyelven kívánja szerkeszteni. Nagy dolog volt ez akkor, midon ily követelések saját tudományos reputatóját tette kockára. Igaz ugyan, hogy a latin nyelvnek használatát a schola pansophicában is meghagyta, de a nyelvet magát még sem úgy tekintette mint a tanítás vigéldját hanem mint oly eszközt, melylyel a különböző nemzetek mivelte tagjai gondolataikat kicserélhetik.

(Vége következik.)

A Szepesség és Liptóvármegye 200 évvel ezelőtt.

(Folytatás.)

Mikor egy alkalommal Szt.-Miklós (szvati Mikulás) városa közelében egy faluban egy fiutól az ó zliptak nyelvökön kérdeztem: gedi otec? (hol van atyad?) — azt felelte a fiu vissza: preze ni pan otec? (miért nem atyad urad?). En most a fiu rendreutasítást követve újra kérdeztem: a gedi pan otec? a mire a fiu azt mondta: atyam uram a városba ment és sóprókot vitt a vasarra. Ez nem tunt fel nekem nevelésnek mert azt gondoltam, a kis fiékó trefálni akart velem. Eppen így jártam néhány haztal tovább egy kis leányval, akit anyja után Kerdeztem; az is csak anyám asszonyságról akart tudni. Erre azt gondoltam, ejnye ti semmihaziak! hiszen ugy néztek ki mint koldusgyermek s batyátok is akiktől leveleket hoztam szülőikhez, csak szegény kolduló deskok kismarok; miért kell tehát szülőiteket annyira urazni? Ujabb kérdésemr a kis leány azt mondta, hogy anyja asszonyság nincsen itthon, mert tragyat hord fel a hegyekre, — földjükre. Tehát elhatároztam magamban, hogy majd masnap, vasarnapon, ha dolgomat elvegeztem ismét beszólok és atadom a leveleket, akkor majd itthon leszek; s nagyon kíváncsi voltam, ugyan mifele neemes emberek lehetnek ezek, hogy annyira ratartók.

Midon tehát ugyancsak elvégeztem, t. i. egy 4 frinyi adósságot, melyet Késmárkon

Arverési hirdetményi kivonat.

A turóc-szt-mártoni kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a turóc-szt-mártoni takarékpénztárnak Pivko András elleni végrehajtási ügyében Kelemenfalú községben fekvő, a kelemenfalú 12. sz. tükben I. 22-27 sorszám alatt foglalt ingatlanokból Pivko András 1/3 részben megillető jutalekra 452 frtnyi kizaltási arban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanság az 1892 évi július hó 16-ik napján d. e. 10 órákor Kelemenfalú községben, a község házában megtartandó nyilvános árverésen a kizaltási árón alól is el fog adatni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanság kizaltási árának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldöttkéhez letenni, vagy pedig a bánatpénznek a bíróságnál lett előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíróság mint tkvi hatóság.
Kelt Turóc Szt.-Mártonban, a 1892. febr. ruár hó 22-én.

Fekete,
kir. jbró.

Arverési hirdetményi kivonat.

A turóc-szt-mártoni kir. jbróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Matko Pálnak — Mielok Pál elleni végrehajtási ügyében Turán községben fekvő, a turáni 1135. sz. tükben I. 2-46. és 1-3 sorszám a felvett s Mielok Pál nevére irt ingatlanságra 868 frt. kizaltási arban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanság az 1891. július hó 13-ik napján d. e. 10. órákor Turán községben a község házában megtartandó nyilvános árverésen a kizaltási árón alól is elfog adatni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanság kizaltási árának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, vagy pedig a bánatpénznek a bíróságnál lett előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű előmervényt átszolgáltatni.

Kmf.

Fekete,
kir. jbró.

Az egészség ápolása.

Gyógyszerek

melyek ezer meg ezer orvosi tekintélyes és maganzok bizonyítványai által kiütett készítmények.

Dr. MILLER MOHSAVA

különösen jó eredménnyel hat köhögés, rekedtség, torokfájás, nyalkasság és tuberkulozis keletkezése s általában az összes lélektési szervek kóros állapotára ellen, ép úgy felnőttek — mint gyermekeknek

ára 50 kr.

Dr. Miller präservatív balsama göresök ellen

Ezen balsamot ajánljuk gyomorfájás alkalmával, gyomorgöresök, gyomor katarrhu, gyomordaganatok, hasmenés és köhögésnél. Kólikának majdnem azonnali hat. Kiténő hatással bír minden üdülő betegnek mivel az emésztést jelekenyen előmozdítja. Ezen kiténő gyógyszernek nem szabad hiányozni egyetlen egy házban sem, főleg falun.

Egy üveg ára 1 frt 50 kr. 1/2 üveg ára 80 kr

Főraktárral Magyar-Osztrák monarchia részére MAKOVICZKY PETER Lipó-Rózsahegyen bír

A központi szétküldési raktar van:
MILLER J.
gyógyszerésznél BRASSÓBAN (Erdély).

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölést esz, köszvény, tagzsárgatás stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. sz. közönség figyelmébe. — Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszerárban kapható.

Csak Horgonnyal valódi!

Gyönyörű minták ingyen és bérmentve a privát-megrendelőknök.
Mintakönyvek a szabónak bérmentetlenül.

Öltözeteknek való kelmék.

Peruvien és Dosing a magas Clerus részére, e órák szerinti szövetek a csász. kir. hitvitelnek egyenruhára. Véteránok, tüdőbél és toronászok számára. Billiel- és játszóasztalokra való posztó; Loden kelme vízhatlan elöltözeteknek, mosásoszevtek, utazó palidék 4 frttól — 11-ig.

Ki jutányos áron, valódi, tartós, tiszta gyapot posztókat akar venni, nem pedig olcsó rongyot, mely minden házál által eladatik és alig érdemli meg a szabódiyat, forduljon

Stikarofsky J.-hoz Brűnnben.

A kontinens legnagyobb posztó gyári raktára.

Félmillió forintot tülhaladó készletemmel és világhíretemmel fogva magától értetődik, hogy sok, külföle hosszúságú maradék van raktaron, melyekből mintákat küldeni nem lehet; tehát előlts csalds, ha czegek maradékokból mintákat ajánlanak. — Bátor vagyok a t. közönséget ilyen czegekkel öntösságra. Figyelmeztetlek, melyek 3.10 méteres maradékokat ajánlanak. Már az egyforma hosszúságban eszeresható a csalds. — Ezen maradékok dívatját mult, elkorhat és elalhatlan vögköből vannak vagyis és ezen rossz áru a vételénak arnaválását sem irti meg.

Maradékok, melyek nem teltsenek, massal felesérlltnek, vagy a pénz visszaküldetik. A maradékok megrendelésénél kérjük a hosszúság, színt és irt megadni.
Szallítások csak utánvetellel, 10 frtot meghaladó küldemények portómentesen eszkozlötnek.

Levelezés és német, magyar, esch, lengyel, olasz és francia nyelven. 17-20

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmával, nagy terjedelmével fogva a legolcsóbb magyar lap az

„EGYETÉRTÉS“

a mely az új évvel immár 26-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség legtekintélyesebb lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatának változatossága kitünosege, a külföldi olvasmányok gazdag tarchaza tettek népszerűvé. A kormány korében előforduló eseményekről az „Egyetértés“ olvasói értesülhetnek első sorban. Az országgyűlési tárgyalásokról a legreszletesebb, tárgyilagos hírt tudósítást egyedül az „Egyetértés“ közöl. Bármiely parthoz tartozzék is a képviselő, beszede az „Egyetértés“-ben a legterjedelmesebben közöltetik. Ez az óriási terjedelmű lap egyszerre két homiókegyesét ellenkező irányú iradalmi cselet szeljed, mert naponként megtalálja benne a család, a helyvilág, a maga széprodalmai olvasmányait a világirodalom legkitünőbb ironak legújabb regényében, társai benne tarcazikkéket legjobb ironoktól, divattudósítást Parisból stb., úgy hogy nincs széprodalmai lp, mely az „Egyetértés“-nek e rovatával a versenyt kiállitana. Szemel szemben ott van az „Egyetértés“-nek oldalakra terjedő politikai és közzgazdasági része, mely megbízhatóság, komolyság és jelentőség tekintetében utóirathetetlennek van elismerve a magyar sajtóban. Egyik legjobb érdeme az „Egyetértés“-nek, hogy az események ömörtetése körül soha semminemű tekintetektől sem haryja magát befolyásolni, s mint teljesen független lap fölötte all minden parterdeknék és csak az igazságot szolgaja. Az egész sajtóban legnagyobb terjedelmű országgyűlési tudósításnak is mindenkor a partitokiteken felülemelkedő részrehajlatlanság szerete meg a közönsérest, mely abban nyilvánul, hogy az „Egyetértés“ olvasói között minden partból találunk híveket.

Az „Egyetértés“ gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdakovonség, az iparos és valalkozó nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „Egyetértés“ kereskedelmi s tozsedai tudósításának bőségével a többi lapok mar föl sem veszik a versenyt. A kereskedő, az iparos a mezögazda két evitzed óta tudja mar, hogy az „Egyetértés“-ben megtalálja mindazt, amire szüksége van, s e miatt az „Egyetértés“ ma mar nélkülözhetlenné vált mint a hazai kereskedelmi, ipar- és mezögazdasági forgalom magyar nyelvű vezetlapja. Uzleti dolgokban az „Egyetértés“ a legjobban informált lap Magyarországon.

A rendes rovatokban s a fölmerülő eseményekről legnagyobb terjedelemben közöltök több tudósításokon kívül vegre csak az „Egyetértés“ 3 specialis rovatát említük meg, melyek országos hírré tettek szert. Eze: az iradolom, a Tanügy és a Mezőgazdaság, melyek mindegyike egy-egy szaklapot képes potolni, Aki olvasni valót keres es a világ folyásáról gyorsan es hitelesen akar értesülni, fizessen elő az

„EGYETÉRTÉS“-re,

melynek előfizetési ára: egy hora 1 frt 80 kr., negyedevre 5 frt s egy evre 20 frt. Az előfizetés penzak az „Egyetértés“ kiadóhivatalába küldend. Mutatványzámokat a kiadóhivatal kívánatra ingyen es bérmentve küldend.

Az „Egyetértés“ felelős szerkesztője es kiadótlajdonosa: Csávolsky Lajos. Az „Egyetértés“ kiadóhivatala: Dalszínház-utca 1. szám. (Az operaházal szemben.)

Zacherlin

a legjobban elismert rovar-irtó szer.

A bámulatra méltó hatásu Zacherlinnek ismertető jelei:

1. a lepecsételt üveg, 2. a „Zacherlin“ név.

ÁRAK: 15 kr., 30 kr., 50 kr., 1 forint.

ELADASI HE'VEK a megbízó levelek szerint:

Turóc-Szt.-Márton:	Soltész L.	Zsolna:	Paradovszky R.
	Fabry Jozsaf		Waldapfel I.
	Graber M. és fia		Tordy J.
Liptó-Szt.-Miklós:	Palka Péter		Melzer A.
Mossóc:	Peri Janos fia		Hecht M.
Ruttka:	Schulcz Adolf	Tót-Próna:	Skalak G.
	Gaal Emil		Tinko György
		Turóc-Turán:	Messinger H.